

De Geest en de missionaire beweging

Nynke Dijkstra-Algra

Lezing tijdens het Symposium 'Gezonden door de Geest', 10 september 2010, Vrije Universiteit, Amsterdam. Vanuit verschillende charismatische vernieuwingsstromingen gaven sprekers antwoord op de volgende vragen: 1. Zijn de Heilige Geest en de charisma's wezenlijk voor het missionaire werk van de Kerk van vandaag? Zo ja, waarom? 2. Hoe verstaan jullie het werk van de Geest en hoe werkt die manier van verstaan door (hoe geeft dat kleur) in jullie missionaire handelen? 3. Wat is jullie bijdrage aan het missionaire karakter van de christelijke geloofsgemeenschappen en van heel de Kerk?

Nynke Dijkstra-Algra sprak vanuit de Charismatische Werkgemeenschap Nederland (CWN). Zij is werkzaam bij het Missionair Team van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN).

Een ouderling komt te laat binnen op de kerkenraadsvergadering. De voorzitter zegt: 'Kom binnen, je hebt nog niks gemist, we hebben alleen maar geopend'. Het is een oud grapje, maar het laat wel iets zien over onze praktijk: de opening met gebed en schriftlezing kan kennelijk gemist worden. Het echt werk is de vergadering, zijn onze besluiten.

Hoe is de link tussen het één en het ander? De preek van zondag en de praktijk van maandag? De lezingen en het gebed en de concrete dagelijkse praktijk van ons werk en leven? Die 'link' wordt gelegd door de Heilige Geest. De persoon en het werk van de Geest zijn wat mij betreft dan ook essentieel als het gaat om de roeping van de kerk: missionair zijn in deze wereld.

We bidden iedere zondag om de verlichting van de Heilige Geest als we de Schriften openen. Zonder de Geest blijft het Woord op een afstand, de Geest kan het Woord tot leven wekken en doen landen in harten van mensen. Door de Geest krijgt de boodschap van het Evangelie handen en voeten in de dagelijkse werkelijkheid. Zonder dat blijft het mooie theorie. Veel mensen bidden om diezelfde verlichting voordat ze zelf hun bijbel gaan lezen. 'Spreek tot mij, ik wil horen'. Daar begint het.

De kern van de pinksterervaring is denk ik ook niet de herontdekking van de charismata, klanktaal en profetie voorop, maar de ervaring dat God levende werkelijkheid is in ons midden. Dát Hij spreekt, dat Hij ons leven raakt, ons de weg wijst. De vervulling met de Geest gaat daar ook over, over God die neerdaalt. In Jezus, maar vervolgens ook in de mensen die Hem volgen. Heer, onze Heer, hoe zijt Gij aanwezig, en hoe onzegbaar ons nabij. Hij spreekt. Hoe verrassend is dat!

Binnen de charismatische beweging is er altijd een principiële openheid geweest voor die Geest. Een houding van ontvankelijkheid, die je ook kunt proeven als je op een conventie bent. Mensen strekken zich uit naar God, ze verwachten ook daadwerkelijk iets van Hem te zullen zien of ervaren. Hier kan iets gaan gebeuren! Natuurlijk - de tweejaarlijkse bijeenkomst maakt al dat de sfeer anders is dan anders. Mensen reizen ervoor, ze slaan letterlijk hun tenten op, ze geven er geld aan uit en natuurlijk hoop je dan dat het iets oplevert, dat het niet maar een gewone vakantie is. Maar het is meer dan dat. Er is die verwachting, de verwachting van God. En ik hoop, dat die verwachting ook in de dagelijkse gang van de kerkgemeenschappen beleefd wordt. Niet alleen op de zondag, maar ook in

de ontmoetingen van alledag, het kringgesprek, de kerkenraadsvergadering.

Wat vraagt God van ons? Wat laat hij ons zien, hoe leidt Hij? 'samen bidden, samen zoeken, naar het plan van onze Heer. Samen zingen en getuigen, samen leven tot zijn eer'. - De zinnen van dit lied vatten het voor mij goed samen.

Als je het boek Handelingen leest, zie je ook hoe de missionaire beweging van die dagen gedragen werd door de leiding van de Geest. Handelingen der apostelen, maar zeker ook 'Handelingen van de Geest'.

De Geest stuurt mensen uit, Filippus belandt opeens bij de kamerling uit het Morenland, Paulus wordt naar Europa gelokt en ontmoet Lydia. Petrus krijgt een visioen en na enig aandringen vertrekt hij naar Caesarea, waar Cornelius hem opwacht, ook al in beweging gezet door een visioen. Zonder Gods nabijheid, zonder Gods Geest is dat alles ondenkbaar. De Geest koppelt mensen aan elkaar, arrangeert de ontmoeting, geeft woorden voor ons getuigenis, maakt mensen open, bouwt bruggen, confronteert op zijn tijd, bemoedigt en troost.

En dat is niet alleen voor toen, maar ook voor nu. Ook nu nog, zo is mijn ervaring, ontstaan bijzondere contacten, als mensen zich biddend openen voor de mogelijkheden van de Geest.

De beweging Petrus/Cornelius is nog steeds gaande. Zonder de Geest lijkt missionair werk me ondenkbaar, of lijkt het in elk geval op een vliegtuig dat niet opstijgt, maar alleen veel kabaal maakt.

De missionaire beweging begint in Handelingen ook pas als de Geest van God is uitgestort. 'Wacht op de Geest' zegt Jezus. Eerder niet beginnen.

De Geest zendt uit. De Geest wekt ook geloof en vertrouwen in harten van mensen. Wij bekeren niemand, dat zal ook niet lukken. Als mensen geraakt worden en tot geloofsvertrouwen in Jezus komen dan is dat het werk van de Geest. Wij hebben het niet in de hand.

Voor mij betekent dat drie dingen: bescheidenheid, ontspanning en gedrevenheid.

Het maakt *bescheiden*- het gaat niet om mijn plannen of ideetjes, die staan ook onder voortdurende kritiek, niet alleen van mezelf en mijn omgeving, maar uiteindelijk van die Geest. Alles wat ik doe of bedenk is voorlopig, een aanzet, voor verbetering vatbaar. Het gaat om dienstbaarheid. Niet ik, maar Hij. Ik ben beschikbaar.

Het maakt *ontspannen*. Het gaat niet om mij, of om mijn werk, ook niet om het in stand houden van de kerk zoals die nu is; De Geest gaat toch wel zijn eigen gang, verrassend, in kleine en grotere tekenen van heil- en wat wij 'klein' noemen is misschien juist wel heel groots en wat wij groot noemen is in Zijn ogen misschien van veel minder belang. Relativering, humor.

Het maakt *gedreven*, zet mij in beweging, vuurt mij aan, maakt me enthousiast. Ik kan het niet laten om door te gaan, om me in te zetten voor de kerk, voor mensen, om te blijven geloven in vernieuwing en verandering, om te blijven vasthouden aan dat wat van waarde en betrouwbaar is gebleken. 'En toch'. We gaan door, in alle kwetsbaarheid en proberen zoden aan de dijk te zetten en onze nek uit te steken en de naam van Jezus hoog te houden. Een gedicht van Jaap Zijlstra hierover gaat al jaren met me mee:

Je gaat een mensenleven mee
Ik kan je lezen en herlezen
Ik pak je op en leg je weg,
ik sla vooruit en blader terug
Geduldig ben je en beschikbaar

Maar toch zo nederig niet
of woorden schieten wortel
beslaan mijn landschap
heffen kruinen in de hemel
opgewassen tegen stormen

Daar komt wat aan te pas
om ze te kappen, en dan nog,
de tronk zit dieper in mijn aarde
dan ik dacht, loopt uit, een twijg-
O Jezus, eer ik van u zwijg!

Bescheiden, ontspannen en gedreven. Zo probeer ik mijn werk te doen. Dat is en blijft een oefening. Het is niet een kwestie van: we hebben de Geest ontvangen en weten nu hoe 'het' werkt of hoe hij werkt. De oefening is een oefening in ontvankelijkheid en opmerkzaamheid. Daar heb ik de bijbel bij nodig, daar is gebed van levensbelang, en gaandeweg hoop ik dat vanuit die bronnen heel mijn leven meer en meer gekleurd wordt door die houding van ontvankelijkheid. Alles wat je doet in woord en werk, doe het in de Naam van Hem.

Sinds 2008 werk ik voor de nieuwe afdeling missionair werk en kerkgroei van de protestantse kerk. Het is dus mijn werk om me bezig te houden met het missionaire karakter van geloofsgemeenschappen, in al hun diversiteit. En de protestantse kerk is divers, zoals u weet.

Samen met Hans van Ark maakte ik een ronde door heel het land, in iedere classis twee bijeenkomsten: 's middags voor predikanten en 's avonds voor kerkenraden en gemeenteleden. We hadden materiaal bij ons dat een aanzet kan vormen tot gesprek over de missionaire roeping van de gemeente en 30 kansrijke concrete mogelijkheden aanbiedt. Dat materiaal is ontstaan na onderzoek van de huidige praktijk: wat gebeurt er al, wat doen gemeenten, hoe werkt dat?

In dat alles proberen we ook steeds de diepgang van geloof en Geest aan de orde te krijgen. Om te beginnen openen we iedere bijeenkomst met gebed, gebed om de Geest. Niet als formaliteit, maar als bewuste keuze en vanuit verlangen.

Vervolgens benadrukten we in alles dat het niet gaat om activiteiten, al helemaal niet om extra activiteiten ('nog meer'), maar om een houding. We stellen de vraag naar gebed en ontvankelijkheid voor de Geest. Wordt dat gesprek gevoerd op de kerkenraad? Is er tijd en aandacht voor de vraag: wat vraagt God van ons, in onze concrete situatie? Is er tijd en ruimte voor woord en gebed? Dat is niet een 'extra', ook dat nog, maar een dragende grond, een uitgangspunt. Een oefening wederom en ook een stap die om moed vraagt. Tijd uittrekken- terwijl er zoveel moet gebeuren en de agenda zich zomaar vult met allerlei organisatorische zaken die ook moeten worden besproken. Het lef hebben om dan maar even niet alles te bespreken, first things first. En dan

liefst niet alleen via een door de dominee geleide opening, stukje lezen er misschien even bij stilstaan en bidden, maar in gezamenlijkheid. Lees dit bijbelgedeelte eens samen, wees even stil, wat blijft bij je haken? Wissel je ervaringen uit, in het vertrouwen dat de Geest van God wel eens zou kunnen spreken, tot jou, via een ander.

We proberen op zoek te gaan naar het eigene of misschien kun je zeggen: het charisma van deze plaatselijke kerkgemeenschap. Te vragen naar de roeping van de kerk, naar de betekenis die deze gemeente kan hebben voor deze directe omgeving in getuigenis en dienst. Als het dan vervolgens gaat om de concrete invulling daarvan dan lijkt het me een open deur dat je dan mensen inzet op hun gaven. Niet iedereen is de ideale gastvrouw of-heer bij de ingang, mensen verschillen in wat ze kunnen en willen. Het is zo voor de handliggend om daar rekening mee te houden, maar op de één of andere manier gaat het in de praktijk niet altijd goed. Zeker als er een groot gebrek is aan mensen gebeurt het dat mensen op de verkeerde plek terecht komen of veel te veel gaan doen, omdat er niemand is die beschikbaar is. De Alphacursus is een goed voorbeeld van de mogelijkheid verschillende mensen in te zetten voor kleinere, uitéénlopende taken. De charismata in de gemeente zijn veelkleurig: profetie, goed bestuur, klanktaal, dienen, leiding geven, pastoraat, creativiteit en nog veel meer. De breedte van die gaven komen de laatste jaren meer en meer aan de orde in de protestantse kerk.

Ik denk dat er ook zoiets als het charisma voor evangelisatie. Ooit hoorde ik de uitspraak: 'iedere christen is een getuige, niet iedere christen is evangelist'. Paulus spreekt niet voor niks van een aparte bediening van evangelisten in Efeze 4.

Getuige ben je, zodra je gelooft. Je hebt iets gezien en meegemaakt van het Evangelie en dat kun je doorgeven. In woorden en daden.

Een evangelist lijkt wel een apart talent en roeping te hebben. Hij of zij is in staat om op een ontspannen en natuurlijke manier het Evangelie ter sprake te brengen- een goed communicator. Met inzicht in mensen en een gave om het Evangelie zo te verwoorden dat mensen geraakt worden. Billy Graham lijkt mij een voorbeeld, maar ik zie het ook dichterbij, bij mensen die meer dan ik deze kunst verstaan in hun dagelijkse ontmoetingen. Voor de helderheid: een evangelist is niet iemand die op een zeepkist van alles roept waar niemand op zit te wachten. Dat is in elk geval niet wat de gave van evangelisatie inhoudt.

Dan zijn er ook wat ik meer noem de 'missionaire tekenen'. Genezingen vergezellen de apostelen op hun wegen. Maar niet vanzelfsprekend en uitsluitend. Hebreeën 11, slot. Jakobus had vermoedelijk graag meegemaakt hoe engelen hem uit de gevangenis naar buiten leiden, zoals bij Petrus, maar hij werd onthoofd. Waarom de één wel en de ander niet? Het zijn oude en grote vragen. Ik hoop, dat ze ons niet verlammen of ontmoedigen, zodat we überhaupt niet meer open zijn voor wat de Geest ook nu nog doet, in bijzondere tekenen, maar ook in het diepste lijden.

Het begint allemaal bij de verwachting dat God ook nu nog spreekt. Dat is ook enigszins eng. Voor je het weet gaan mensen roepen 'zo spreekt de Heer' en tegenspraak is dan onmogelijk. Mijn oom had een vriend die regelmatig riep (in het Fries):

'Ik fyn, en de Heare fynt it ek (ik vind en de Here vindt het ook), waarop hij antwoordde:

as jimme it iens binne, hâld ik myn mûle (als jullie het eens zijn, hou ik mijn mond maar).'

Zo niet dus. Maar ook niet van de weeromstuit uitsluiten dat God ook nu nog iets zou kunnen zeggen. Als we geloven in verandering door Gods Geest, dan zit het er niet anders op dan ook te geloven dat God ons door zijn Geest persoonlijk kan aanspreken. Zolang we bidden tot de God die deze schepping door zijn Woord tot aanzijn riep, zolang we bidden tot de God die sprak met profeten en priesters en koningen en ook met gewone mensen, die dat vervolgens vastlegden in het boek dat wij de bijbel zijn gaan noemen, zolang wij bidden tot de God die zijn Zoon noemt 'het Vleesgeworden Woord', zolang zullen we toch de mogelijkheid open moeten houden dat Hij het woord ook tot ons wil richten.

Kom Schepper Geest. Ik wil eindigen met een verwijzing naar Johannes Verkuyl, hoogleraar missiologie en evangelistiek. Hij spreekt over

de wereldvaart van de Geest na Pinksteren. Die Geest wekt geloof, hoop en liefde.

Verkuyl:

Geloof: wij bekeren mensen niet. De salto vitale van het geloof, de sprong in de armen van de Vader, het vertrouwen in Jezus Christus wordt gewekt door de Geest

Liefde: de liefde van Jezus, de agapè liefde die is gegeven aan ons, wordt vervolgens ook in ons gewekt. Liefde, bewogenheid om mensen, het is de dragende kracht van de missionaire beweging.

Hoop. De geest wekt hoop. Dat is iets anders dan optimisme. Hoop is gegrond in Christus zelf, niet in de omstandigheden, niet in wat ik om me heen zie, niet in het platland van deze wereld, maar in het besef dat deze wereld gedragen wordt door God zelf, die ons in Christus zijn Koninkrijk schenkt. En ook al zie ik daar soms niet veel van, die hoop blijft.

Meer over het symposium: 0323 (verslag in Nederlands Dagblad), 0327 (terugblik in Friesch Dagblad) en 0090 op www.stucom.nl.

Meer over de leerstoel theologie van de charismatische vernieuwing: www.stucom.nl/leerstoel en in de rubriek [Leerstoel theologie van de charismatische vernieuwing.](#)

Meer over de Charismatische Werkgemeenschap Nederland: www.cwn-cwj.nl

Dit is document 0326 op www.stucom.nl